

Profiel van de bij Actiris ingeschreven nieuwkomers

Deze focus tracht op basis van de gegevens van Actiris over de werkzoekenden het profiel van de werkzoekende nieuwkomers in het Brussels Gewest te schetsen. Deze analyse zal bijgevolg niet over alle nieuwkomers handelen, maar enkel over de nieuwkomers tussen 18 en 65 jaar die als werkzoekende bij Actiris zijn ingeschreven.

Achter de term “nieuwkomer” gaat een hele waaier aan definities schuil, die een heterogene realiteit omvatten. Een aantal sleutelementen die we bij elke omschrijving van de term nieuwkomer tegenkomen, zoals de datum van aankomst op het grondgebied en het statuut van de persoon, kunnen naargelang de bron verschillen. Ook andere aspecten kunnen de definitie aanvullen om iemand als nieuwkomer te bestempelen: afkomst, opleidings- of alfabetiseringsniveau, kennis van de taal van het land, motief, bezit van een verblijfsvergunning en/of arbeidskaart enz.

PORTRET VAN DE BEVOLKING IN HET BRUSSELS GEWEST

Het migratiesaldo van het Brussels Gewest is aanzienlijk toegenomen tussen 2005 en 2010. Iets meer dan 10% van de Brusselse bevolking op beroepsleeftijd maakt deel uit van een recente immigratie (minder dan vijf jaar op Belgisch grondgebied). Dit aandeel is drie maal groter dan in de twee andere gewesten van het land.

Op 10 jaar tijd is de Brusselse bevolking met iets meer dan 10% toegenomen. Op dit moment telt Brussel 1.109.832 inwoners. We stellen een stijging van bijna 10% vast bij de Brusselse bevolking met de Belgische nationaliteit. *Maar hoe staat het met de evolutie van de andere nationaliteiten in het Brussels Gewest?* De afgelopen jaren is het aantal personen met een Europese nationaliteit (grotendeels afkomstig uit de nieuwe lidstaten) blijven stijgen (+25,9%), terwijl het aantal mensen met een Afrikaanse nationaliteit duidelijk achteruit is gegaan (-21,3%). De voornaamste reden kan worden gevonden bij het effect van de naturalisaties dat we sinds enkele jaren waarnemen: 90% van de naturalisaties heeft betrekking op personen afkomstig uit een niet-EU-land.

De evolutie van onderdanen uit Azië is tussen 2000 en 2008 stabiel gebleven. Het Amerikaanse continent versterkt zijn aanwezigheid in Brussel, wat op het conto te schrijven is van nieuwkomers uit Zuid-Amerika.

Het Brussels Gewest kent de hoogste concentratie aan buitenlanders van het land: 36,2% van de onderdanen uit niet-EU-landen woont in Brussel, terwijl er slechts 7,8% van de mensen met de Belgische nationaliteit woont.

BENADERING VAN DE NIEUWKOMERS VANUIT DE INVALSHOEK VAN DE WERKLOOSHEID

Ook het Brussels Gewest heeft te lijden onder de stijgende sociale en economische ongelijkheid waar heel wat Europese steden mee te maken krijgen. De problematiek van discriminatie bij de aanwerving is buitengewoon verontrustend in een multiculturele stad als Brussel. Iedereen kan door werkloosheid worden getroffen, maar immigranten krijgen met een opeenstapeling van hindernissen te maken. Het opleidingsniveau, de netwerken, de toegang tot informatie, de sociale afkomst, het gebrek aan beroepservaring, een gebrekkige kennis van de landstalen en etnische discriminatie bij de aanwerving: het zijn allemaal factoren die aan de basis kunnen liggen van de grotere moeilijkheden waarmee de bevolking van buitenlandse afkomst wordt geconfronteerd. Een hogere werkloosheid en een onzekerdere arbeidssituatie zijn kenmerkend voor deze bevolkingsgroep. Het behalen van een hoger diploma betekent voor hen niet noodzakelijk een voordeel om tot de arbeidsmarkt toe te treden. Bij gelijke kwalificaties lopen deze personen immers een hoger risico om in de werkloosheid terecht te komen. Wanneer de hogere studies in het buitenland werden gevolgd, slaagt een deel van de gediplomeerden er bovendien niet om zijn diploma in België te laten valideren. Ten slotte betekent een slechte kennis van het Nederlands en/of het Frans een bijkomende belemmering om werk te vinden in België, en in het bijzonder in het Brussels Gewest.

BESCHRIJVING VAN DE BIJ ACTIRIS INGESCHREVEN NIEUWKOMERS

Wegens de grote waaier aan bestaande definities voor de term nieuwkomer, is het onmogelijk om deze groep mensen op een eenduidige manier af te bakenen. Een aantal criteria, zoals de datum van aankomst in België, komen niet voor in de dossiers van de werkzoekenden die bij Actiris zijn ingeschreven. De onderstaande analyse werd gemaakt op basis van een reeks voorwaarden om zo dicht mogelijk bij de definitie van de term nieuwkomer aan te sluiten. Het is dus op geen enkele manier een complete benadering van alle nieuwkomers¹. Deze categorie van NWWZ nieuwkomers is onderhevig aan schommelingen in de tijd, die onder meer te wijten zijn aan het veranderende migratie- en naturalisatiebeleid. Daarnaast heeft ook de politieke en economische situatie van het land van oorsprong een invloed op het aantal nieuwkomers.

Wat zijn de belangrijkste kenmerken van deze werkzoekende nieuwkomers?

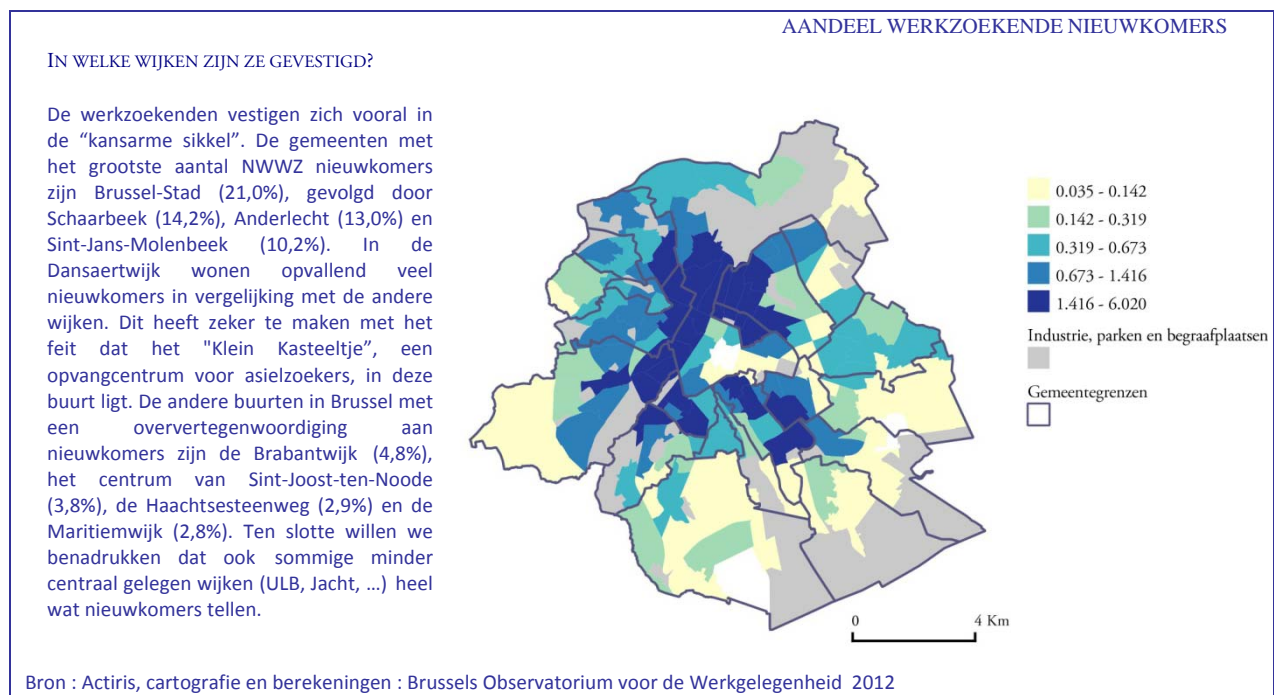
De onderhavige analyse heeft betrekking op 2.824 NWWZ nieuwkomers. De vrouwen maken een minder groot deel uit dan de mannen. Een kwart van deze bevolkingsgroep is jonger dan 25 jaar en meer dan de helft is tussen 25 en 40 jaar oud. De werkzoekenden komen voornamelijk uit Afrikaanse landen ten zuiden van de Sahara (51,3%), maar ook uit Noord-Afrika (20,5%) en Azië (14,8%).

Wanneer we het kwalificatieniveau van deze werkzoekenden onder de loep nemen, blijkt dat meer dan 90% een diploma in het buitenland heeft behaald (dat hier niet erkend is). Iets minder dan de helft hiervan is laaggeschoold. Een op de vijf hooggeschoolde werkzoekenden bezit een diploma hoger onderwijs (bachelor of master). De meeste werkzoekenden zijn ingeschreven voor een beroep waar geen hoog kwalificatieniveau voor nodig is (schoonmaker, huishoudhulp, arbeider, administratief bediende, keukenhulp, bordenwasser, verkoper enz.).

---

¹ De voorwaarden zijn als volgt: de werkzoekenden die in de loop van 2011 bij Actiris zijn ingeschreven; de werkzoekenden waarvoor minder dan 24 maanden geleden een dossier bij Actiris werd aangemaakt (m.a.w. het dossier werd na 01/01/2010 gecreëerd); de werkzoekenden met een voorlopige verblijfsvergunning of een verblijfsvergunning voor vluchtelingen (oranje AI: attest van immatriculatie of een BIVR van beperkte duur). De doelgroep moet gelijktijdig aan deze drie criteria tegelijk voldoen.

Dankzij de categorie waarin de werkzoekenden zijn ingeschreven, kunnen we een onderscheid maken tussen de werkzoekenden die een werkloosheidsuitkering ontvangen, de jongeren in beroepsinschakelingstijd, de personen die vrij zijn ingeschreven en de personen die een leefloon krijgen. Slechts een kleine groep uit onze analyse ontvangt een werkloosheidsuitkering (2,7%). De vrij ingeschreven werkzoekenden en de werkzoekenden die een leefloon ontvangen (OCMW) zijn goed voor 70% van onze populatie.

SOCIOPROFESSIELE INSCHAKELING: LONGITUDINALE AANPAK VAN DE NIEUWKOMERS

Om een beter idee te krijgen van de inschakeling op de arbeidsmarkt van de NWWZ nieuwkomers, hebben we een longitudinale analyse over een jaar² uitgevoerd. Het onderzoek peilt enerzijds naar de uistroom uit de werkloosheid naar tewerkstelling en opleiding. Anderzijds wordt de situatie van deze NWWZ nieuwkomers een jaar later onder de loep genomen: zijn ze nog steeds werkzoekend?

² De analyse baseerde zich op de werkzoekenden die in januari 2010 waren ingeschreven en tot januari 2011 werden opgevolgd, en er werd rekening gehouden met de hierboven bepaalde voorwaarden om de groep nieuwkomers af te bakenen. De gebruikte methode volgt gedurende een periode van 12 maanden iedereen die zich tijdens dat jaar bij Actiris inschrijft, namelijk de werkzoekenden die zich tussen januari en december 2010 kwamen inschrijven. Vanuit deze groep hebben we ons toegespitst op de werkzoekenden die in de twaalf maanden volgend op hun inschrijving werk hebben gevonden of een opleiding hebben gevolgd. Zo werden bijvoorbeeld de werkzoekenden die zich in december 2010 kwamen inschrijven, tot december 2011 opgevolgd. Er werd rekening gehouden met alle acties werk, ongeacht de duur van de overeenkomst.

Wat is het profiel van deze NWWZ nieuwkomers die in de loop van het jaar werk hebben gevonden?

Alle werkzoekenden samen hebben iets meer kans om uit de werkloosheid te geraken en een job te vinden (49,3%) dan de groep nieuwkomers (45,9%). Bij deze laatsten zijn het vooral mannen tussen 30 en 39 jaar, afkomstig uit Noord-Afrika en Afrikaanse landen ten zuiden van de Sahara die het grootste uitstroompercentage laten optekenen.

Het uitstroompercentage naar tewerkstelling loopt over het algemeen gelijk met het studieniveau. Toch stellen we vast dat het studieniveau bij NWWZ nieuwkomers weinig invloed heeft op de uitstroom, wanneer de studies in het buitenland werden gevolgd. Zo varieert het uitstroompercentage van 45,1% voor de laaggeschoolde NWWZ tot 47,0% voor de hooggeschoolde NWWZ. Hieruit concluderen we dat hogere studies die in het buitenland werden gevolgd en waarvoor hier geen gelijkstelling bestaat, deze populatie geen garantie geven op een makkelijkere inschakeling op de arbeidsmarkt.

De geregistreerde werkacties betroffen voornamelijk de domeinen bevoorrading, horeca (bar, café, zaal) en (ruw)bouw. Dit betekent echter niet dat de inschakeling op de arbeidsmarkt in deze activiteitensectoren stabiel en duurzaam is.

Uitstroompercentage naar opleiding en situatie na verloop van 12 maanden

Het aantal personen dat na werkloosheid een opleiding volgt, ligt een heel stuk lager dan het aantal personen dat werk vindt. Bovendien zien we hier een verschil tussen alle NWWZ samen en de NWWZ nieuwkomers. Deze laatsten volgen namelijk tweemaal zo vaak een opleiding (23,4% tegenover 11,1% voor de andere NWWZ). Personen die in het buitenland een diploma hebben behaald, zijn sneller geneigd een opleiding te volgen om uit de werkloosheid te geraken.

Een jaar later is 30,4% van de NWWZ nieuwkomers nog steeds bij Actiris als werkzoekende ingeschreven, tegenover 41,8% voor alle NWWZ samen. De grootste verklaring ligt in het verschil in statuut van de werkzoekenden, met andere woorden de categorie waarin de werkzoekenden zijn ingeschreven.

In werkelijkheid ontvangt slechts een beperkt aantal NWWZ nieuwkomers een werkloosheidsuitkering, terwijl een meerderheid van de totale populatie NWWZ een vergoeding krijgt van de RVA.

Onze doelgroep van nieuwkomers is dus voornamelijk opgenomen in de categorie "vrije werkzoekende". De inschrijving in deze categorie moet echter om de drie maanden worden bevestigd. Het kan gebeuren dat een vrij ingeschreven werkzoekende vergeet om zich na afloop van deze drie maanden opnieuw in te schrijven. Hij wordt dan beschouwd als "uitgestroomd". De verklaring van deze uitstroom ligt hoofdzakelijk bij het verschillende statuut als werkzoekende dat tot meer administratieve aktes noopt.

Besluit

Omdat een definitie van het begrip nieuwkomer niet voor de hand ligt, heeft deze analyse de nieuwkomers vanuit de invalshoek van de werkloosheid benaderd. Uit de statistieken van de werkzoekenden die bij Actiris zijn ingeschreven, blijkt dat 2.824 werkzoekenden beantwoorden aan de definitie van nieuwkomer die voor deze focus werd uitgewerkt. In verhouding tot alle werkzoekenden samen, stromen nieuwkomers vaker uit de werkloosheid om een opleiding te volgen.

De nieuwkomers moeten diverse obstakels overwinnen om tot de arbeidsmarkt te kunnen toetreden, met name op het vlak van de taal en de procedure voor erkenning van hun diploma. Deze procedure is meestal lang en moeilijk. Actiris werkt momenteel samen met BON en CIRE een nieuw project uit om de

werkzoekenden die dat wensen te helpen bij de stappen die zij moeten ondernemen en om hen een snellere toetreding tot de arbeidsmarkt toetelaten.

Het project is opgebouwd rond verschillende pijlers. Een eerste doelstelling is om de tewerkstellingsconsulenten van Actiris via collectieve informatiesessies en de nodige hulpmiddelen (bv. gidsen) omtrent de gelijkstelling van diploma's te informeren. De tweede bedoeling is om de werkzoekenden over de gelijkstellingsmogelijkheden bij de Vlaamse en de Franse Gemeenschap in te lichten en hen naar de juiste diensten door te verwijzen (BON en CIRE). De derde en laatste pijler betreft de bijstandsverlening door gespecialiseerde diensten bij de verdediging van complexe dossiers.

Brussels Observatorium voor de
Werkgelegenheid
De Brouckèreplein 12, 1000 Brussel
<http://www.actiris.be>, rubriek Arbeidsmarkt

De weg naar werk

